

AVENTURILE A TREI RUȘI ȘI TREI ENGLEZI ÎN AFRICA AUSTRALĂ – Jules Verne

PE MALURILE FLUVIULUI ORANGE

În ziua de 27 februarie 1854, doi oameni culcați la radacina unei uriașe salcii plângătoare se sfatuiau, privind cu multa luare aminte apele fluviului Orange. Acest fluviu – *Groote-riverul* olandezilor, *Garietul* hotentotilor, poate să se ia la întrecere cu cele trei mari fluvii africane: *Nilul*, *Nigerul* și *Zambeziul*. Întocmai ca și dânsele, are vârtejuri, bulboane și caderi de ape.

Câtiva calatori ale caror nume sunt cunoscute pe o porțiune a acestui fluviu, ca *Thomson*, *Alexander*, *Burcheil*, au laudat rând pe rând limpezimea undelor și frumusețea malurilor sale.

În acest loc, Orangele, apropiindu-se de meleagurile muntoase ale ducelui de York, ofera o priveliște încântătoare. Stânci de netrecut, mormane impunătoare de piatră și trunchiuri de copaci mineralizați sub acțiunea timpului, peșteri adânci, păduri de nestrăbătut ce nu au fost atinse de topor – toate acestea laolaltă, mai punând în urma lor și munții *Garietinsului*, alcătuiesc o poziție de o frumusețe fără seaman. Aici, apele fluviului, strănse într-o matcă prea îngustă pentru ele, se azvârlă de la o înălțime de patru sute picioare. În susul cascadei era un curat clocot de pânze lichide, sfâșiate ici și colo de câteva capete de stânci, încununată cu ramuri verzi. În josul ei, privirea nu avea pe ce se opri decât pe un vârtej de ape zgomotoase, pe care îl înconjura un nor dens de aburi jilavi, străbătut de cele șapte culori ale curcubeului. Din aceasta genună se înalță un zgomot amestecat și marit de eoul văii.

Pe unul dintre cei doi bărbați fără doar și poate îl aduseseră întâmplările unei explorări prin meleagurile astea ale Africii australe, pe când celălalt nu prea dădea multă însemnătate acestor frumuseți ale firii. Calatorul acesta nepăsător era un vânat bușman, un tip frumos al acestei semintii puternice, cu ochii vioi, cu mișcarile repezi, a cărui viață rătăcitoare și-o petrecea prin codri. Numele de *bușman*, cuvânt englezesc, înseamnă «om din tufișuri». Aceasta poreclă se da triburilor nomade ce cutreiera țara de la nord-est de colonia Capului. Nicio familie de bușmani nu se stabilește într-un singur loc. Toată viața lor colinda acest tinut cuprins între țărmul Orangelui și munții din răsărit, pradând fermele, nimicind recoltele pașnicilor coloniști care i-au împins spre aceste locuri sterpe din interior, unde sunt mai multe pietre decât plante.

Bușmanul acesta, un barbat în vârstă de patruzeci de ani, era înalt și, desigur, avea o putere musculară neobișnuită.

Chiar și-n repaos, trupul lui pare în mișcare. Dibăcia, sprinteneala și libertatea mișcărilor sale îi dădeau alura unui îns voinic. Așa se mai vedea și după coloritul trecător al feței sale însufletite de repezile batai ale inimii.

Bușmanul nu mai este un salbătec ca vechii lui străbuni saquași. Născut dintr-un tata englez și o mamă hotentotă, aceasta corcitură mai mult câștiga decât pierde, deși vorbea foarte curent limba parintească. Îmbrăcămintea lui jumătate hotentotă, jumătate europeană, se alcătua dintr-o cămașă de flanelă roșie, o șapcă, pantaloni de piele de antilopă și niște opinci de piele de pisică salbătecă. De gât îi atârna un saculeț în care era un cutit, o lulea și tutun. Un fel de căciula din piele de oaie îi acoperea capul. Un brâu de piele groasă îi strângea mijlocul. La brațe avea niște inele de fildeș lucrate cu o minunată maiestrie. Pe spate avea un Kross, un fel de manta încrețită, făcută dintr-o piele de tigru, care-i atârna

până la genunchi. Un câine băștinaș dormea alături. Acest bușman fuma des dintr-o lulea de os și dădea semne că era foarte nerăbdător.

Ei, fii cuminte, Mokum, îi spuse tovarășul său. Ești cea mai nerăbdătoare făptură când nu vânezi! Înțelege odată, scumpe tovarăș, că nu putem schimba nimic din ceea ce este. Ceea ce așteptăm noi va veni mai curând sau mai târziu și mâine va fi ceea ce nu a fost astăzi!

Tovarășul bușmanului era un tânăr de douăzeci și cinci – douăzeci și șase de ani, care nu se asemena nicidecum cu vânătorul. Se vedea ceva liniștit în toate faptele sale. În ceea ce privește obârșia, nimeni n-ar fi stat la indoială pentru a i-o recunoaște. Era englez. Îmbrăcămintea lui prea «burgheză» arăta că nu prea era obișnuit cu trambalările de colo până colo. Avea înfățișarea unui funcționar rătăcit într-un ținut sălbatic și, fără să vrei, te uitai să vezi de nu are vreun creion după ureche, ca incasatorii sau contabilii. Într-adevăr, acest tânăr nu era un călător, ci un distins învățat, William Emery, astronom atașat la observatorul din Cap, așezământ foarte folosit, care de mult timp aducea adevărate servicii științei.

Acest învățat, poate cam instrăinat de țara lui, în sânul acestor meleaguri pustii ale Africii, la câteva mile de Capetown, nu izbutea decât cu mare trudă să stăpânească nerăbdarea tovarășului său.

Domnule Emery, îi răspunse vânătorul într-o englezească curată, sunt opt zile de când suntem pe malurile Orangelui, lângă cascada Morgheda. Or nu s-a întâmplat nicicând unui membru din familia mea să stea opt zile în același loc! Uitați că suntem rătăcitori și că ne ard picioarele când stăm așa!

Prietene Mokum, reluă astronomul, cei pe care îi așteptăm vin din Anglia și se poate prea bine să le îngăduim cele opt zile de har. Cată să ținem seama de lungimea unei călătorii, de întâzierile ce le poate pricinui trecerea Orangelui cu barca cu aburi - într-un cuvânt, de miile de piedici ce se pot ivi într-o atare întreprindere. Ni s-a spus să pregătim totul pentru o călătorie de exploatare în Africa sud-răsăriteană și, după ce am făcut asta, să venim să așteptăm aici, lângă cascada Morgheda, sosirea colegului meu, colonelul Everest, de la observatorul din Cambridge. Iată cascada Morgheda, suntem acolo unde ni s-a fixat întâlnirea și așteptăm. Ce mai vrei, scumpe bușman?

Vânătorului nu prea îi venea la socoteală, căci mâna lui strângea cu nerăbdare mânerul unei carabine, o minunată armă sistem Mauton, armă de precizie, cu glonțul conic, cu care puteai doborî o pisică sălbatică sau o antilopă, de la o depărtare de opt sute de yarzi. Se vede că bușmanul renunțase la bâta de aloe și la săgețile inveninate ale compatrioților lui spre a se servi de arme europene.

Nu cumva te-ai înșelat, domnule Emery? reînsepu Mokum. Suntem oare la cascada Morgheda și către sfârșitul acestei luni ți-ai dat întâlnirea?

Da, prietene, răspunse liniștit William Emery, și uite, ca dovadă că nu m-am înșelat, scrisoarea domnului Aizy, directorul observatorului din Greenwich.

Bușmanul luă scrisoarea ce i-o dădu tovarășul său, o suci pe față și pe dos, ca unul prea puțin deprins cu tainele caligrafiei. Apoi o inapoie lui William Emery.

Repetă-mi, spuse el, conținutul acestui petic de hârtie zmângălită!

Tânărul învățat, inzestrat cu o răbdare fără de margini, începu să înșire tot ce mai povestise de douăzeci de ori prietenului său, vânătorul. Către sfârșitul anului trecut, William Emery primise o scrisoare ce-l înștiința de apropiata sosire a colonelului Everest și a unei comisii științifice internaționale, cu destinația pentru Africa sud-răsăriteană.

Care era scopul acestei comisii, pentru ce venea ea în celălalt capăt al continentului african? Emery n-ar fi putut-o spune; scrisoarea domnului Aizy nu arăta nimic în această privință. El, urmând instrucțiunile ce le primise, s-a grăbit să pregătească la Lattaku, una din cele mai de miazănoapte stațiuni ale Hotentotiei, căruțe, merinde - într-un cuvânt, tot ce era trebuit pentru hrana unei caravane de bușmani. Apoi, cunoscând faima vânătorului indigen Mokum, care întovărășise pe Anderson în vânătorile sale din Africa apuseană și pe întreprinzătorul David

Livingstone în prima lui călătorie de explorare a lacului Ngami și gurile Zambeziului, i-a oferit comanda acestei caravane.

Așadar, bușmanul, care cunoștea cu desăvârșire localitatea, condusese pe William Emery pe malurile Orangelui, la cascada Morgheda, în locul arătat. Și aici trebuia să întâlnească comisia științifică. Această comisie se imbarcase pe fregata «Augusta» din marina engleză, ca să ajungă la gurile Orangelui, pe coasta apuseană a Africii, la îndăltimea capului Volpas, și s-o ia în jos pe fluviu până la cataracte. William Emery și Mokum veniseră cu o căruță pe care o lăsară în vale, cu misiunea de a duce străinii la Lattaku cu bagajele lor, dacă le-ar fi fost pe plac să se ducă pe fluviul Orange și afluenții lui, după ce ar fi făcut o transbordare de câțiva kilometri, ocolind astfel cascada Morgheda.

După ce se sfârși povestirea, iar cuvintele se întipăriră bine de astăzi dată în capul bușmanului, acesta se duse până la marginea prăpdăstiei, în adâncul căreia se aruncă cu mare zgomot apa spumegândă. Astronomul îl urmă. Aici era o îndăltime care înghețea să stăpânească cursul Orangelui, în jos de cataracte, până la o depărtare de mai mulți kilometri.

Timp de câteva clipe, Mokam și tovarășul său observă cu luare aminte suprafața acestor ape ce-și recăpătau liniștea la un sfert de milă depărtare de cascadă. Niciun vapor sau luntre nu tulbură cursul lor. Era ora trei. Luna ianuarie corespunde lunii iulie din continentele boreale, și razele soarelui cad aproape drept la a douăzeci și nouă paralelă, încât căldura atinge până la 40-50 grade la umbră. Chiar în bătaia vântului de apus care îndulcea puțin această temperatură, tot nu putea fi răbdată decât de un bușman. Totuși, tândrul îndat, o fire rece, uscativ, numai oase și nervi, nu prea suferea; frunzișul des al copacilor ce se aplecau asupra prăpdăstiei îl apăra de altminteri de atingerea imediată a razelor de soare. Nicio pasăre nu însufletea această singurătate pe timpul acesta fierbinte de peste zi. Niciun animal nu-și lăsa adăpostul răcoros al tufișurilor ca să se încumete spre luminișuri. N-ai fi auzit niciun zvon în acest loc pustiu, de n-ar fi fost cascada care să umple văzduhul cu urletele ei.

După zece minute de observație, Mokum se întoarse spre William Emery, lovind cu nerăbdare cu piciorul în pământ.

Ochii lui, a căror privire era pătrunzătoare, nu observă nimic.

Și dacă nu văd sosesc tovarășii? întrebă el pe astronom.

Vor sosi, voinice vândtor, răspunse William Emery. Sunt oameni de cuvânt și vor fi exacti ca niște astronomi. De altfel, ai să le imputi ceva? Scrisoarea vestește sosirea lor pe la sfârșitul lui ianuarie. Și abia suntem în douăzeci și șapte, deci acești domni mai au dreptul la încă patru zile pentru a ajunge la cascada Morgheda.

Și dacă trec și aceste patru zile și tot nu vor veni? întrebă bușmanul. — Ei bine, meștere vândtor, va fi un prilej ca să ne punem răbdarea la încercare și să-i așteptăm până ce vor sosi!...

Pentru Dumnezeu! strigă bușmanul cu o voce răsunătoare, dumneata ai fi în stare să aștepti până ce și Gariepul nu-și va mai azvârli apele lui zgomotoase în această prăpdăstie!...

Nu, vândtorule, nu, răspunse William Emery, pururea liniștit; întotdeauna trebuie ca judecata să precumpnească în faptele noastre. Or, ce ne spune dreapta judecată? Că, dacă colonelul Everest și tovarășii lui, obosiți după o călătorie grea, lipsindu-le poate cele trebucioase, pierduți în această lărdă singuratică, nu ne găsesc la locul de întâlnire, nu vom fi noi vinovați? Și dacă li se va întâmpla vreo nenorocire, nu vom fi noi cei răspunzători? Căci să stăm la postul nostru atâta timp cât ne-o va cere datoria. De altfel, nu ne lipsește nimic. Căruta ne așteaptă în fundul văii și ne servește de adăpost peste noapte. Merinde avem din belșug. Natura e încântătoare în acest loc și vrednică să fie admirată! Ce fericire nebdănită pentru noi să stăm câteva zile în acești codri măreți, pe tărâmul acestui fluviu fărâșeamă! Mokum, ce mai dorești? Vânat este din belșug în acești codri și carabina ta ne procură vânatul zilnic. Vânează deci, viteazul meu bușman! În acest timp, voi pândește pe cei întârziți, și așa cel puțin nu-ți vor mai

intepeni

picioarele!

Vânatorul înțelese că povăla astronomului nu era rea spre a fi urmată. Se hotărî să colinde câteva ceasuri stufișurile și desișurile de prin împrejurimi. Leii, hienele sau leoparzii nu erau o piedică pentru un astfel de Nemrod obișnuit cu codrii africani. Își fluiera câinele său, Top, un fel de câine din deșerturile Kalahariemului, scoborât din acea rasă din care își făcuseră odinioară balabașii câini de vânătoare.

Inteligentul animal, care pareă tot așa de nerăbdător ca și stăpânul său, se scula gudurându-se, marturisind prin latraturile lui vesele aprobarea ce-o da planurilor bușmanului. Vânatorul și câinele se făcuseră nevăzuți sub bolta codrului.

William Emery, rămas singur, se culcă la poalele salciei și, în așteptarea somnului ce avea să-i pricinuiască temperatura ridicată, începu să se chibzuiască la situația de fapt. Se afla acolo, departe de meleagurile locuite, aproape de cursul acestui Orange, prea puțin cunoscut. Aștepta niște europeni, niște compatrioți ce-și paraseau țara, pentru ca să lupte cu primejdiile unei explorări îndepărtate. Dar care era scopul acestei expediții îndepărtate? Ce probleme științifice voiau să dezlege în pusturile Africii australe? Ce observații veneau să facă la a treizecea paralelă de miazăzi?

Iată ce n-o spunea lămurit scrisoarea domnului Aizy, directorul observatorului din Greenwich. I se cerea lui Emery sprijinul pentru că era un învățat deprins cu climatul latitudinilor australiene. Și, pentru că era vorba de lucruri științifice, ajutorul lui era dobândit de colegii săi din Anglia.

Pe când tânărul astronom se gândea la toate aceste lucruri și-și puneă mii de întrebări cărora nu le putea răspunde, somnul îl cuprinse și adormi. Când se trezi, soarele dispăruse în dosul colinelor apusene ce-și arătau pitorescul lor profil pe orizontul trandafiriu. Câteva ghioraituri ale stomacului îl vesti pe William Emery că se apropiase ora cinei. Într-adevăr, erau orele șase seară și sosise momentul să se înapoieze la carulă din fundul văii.

Exact în aceeași clipă răsună o detunătură într-un desiș de arbuști înalți de douăsprezece până la cincisprezece picioare, de pe dreapta povârnișului colinelor. Și aproape imediat se ivi bușmanul și Top în marginea pădurii. Mokum târa leșul unui animal pe care-l împușcase.

Vino, maestre prevăzător, îi striga William Emery. Ce ne aduci pentru cină?

Un tap, domnule William, răspunse vânatorul, aruncând jos un animal al cărui coarne se încovoiau în formă de lira.

Era un fel de antilopă, în genere cunoscută sub numele de «tap saritor». Tapul acesta era un animal încântător, cu spinarea de culoarea scortişoarei, al cărui grumaz dispărea sub manunchiuri de par matasos, de o albeată uimitoare, cu burta vargată în diferite nuanțe castanii. Carnea lui, delicioasă la gust, era destinată pentru masa de seară.